

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001188

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-04-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Добросердов Артур Ринатович

2. Artur Dobroserdov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 27-05-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Міністерство внутрішніх справ України

Код за ЄДРПОУ: 00032684

Місцезнаходження: вул. Академіка Богомольця, буд. 10, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8429

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07.01

Тема дисертації:

1. Теоретико-правові засади реалізації ідей лібералізму у правовій системі України
2. Theoretical and Legal Bases of the Liberalism Ideas Implementation in the Legal System of Ukraine

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню становлення, розвитку ідей лібералізму та їх реалізації свободи у правовій системі України. У розділі 1 «Становлення та розвиток теорії лібералізму як правової ідеології» досліджено становлення та розвиток ліберальної доктрини у класичних та вітчизняних державно-правових вченнях, теоретичні основи поняття та ознак правового лібералізму як ідеологічної складової правової системи. На підставі аналізу особливостей становлення та розвитку ліберальної доктрини у класичних державно-правових ученнях встановлено, що класичний лібералізм за вихідними ідеями його походження можна класифікувати на: нормативний (заснований на принципі законності Дж. Локка); утилітарний (принцип корисності Дж. Беніама); індивідуалістичний (незалежність особи від держави Дж. Мілля); економічний (в основу покладено принцип приватної власності А. Сміта та Л. Мізеса); інституційний

(реалізація принципу свободи через впровадження та розвиток політико-правових інститутів децентралізації, виборів, поділу влад А. Токвіля та Ш. Монтеск'є). У дисертації виокремлюються змістовні компоненти правового лібералізму як ідеологічної складової правової системи: розуміння права як пізної свободи, що є основним принципом та законом розвитку суспільних відносин; ідеї особистої свободи, обмеженої держави, прав людини, рівності, які задають тенденції розвитку правової реальності; теорія примата особистої свободи над державою, що формують ідеологічну та ціннісну складову правової системи; ліберальні погляди на влаштування суспільно-політичного життя, де право відіграє ключову роль як універсальний регулятор суспільних відносин. У розділі 2 «Загальнотеоретична характеристика та особливості реалізації правового лібералізму у правовій системі України» досліджено класифікаційну характеристику ліберально-правових ідей, здійснено порівняльну характеристику лібералізму та комунітаризму як основних правових ідеологій, висвітлено ліберально-правові стандарти розвитку правової системи та особливості їх реалізації. Запропонована класифікація правового лібералізму за критерієм підходів до організації демократичних процесів. 1. Організаційний, заснований на орієнтації на урядові та неурядові демократичні інститути та установи, що за своїм функціональним призначенням мають забезпечити процеси народовладдя та реалізацію принципу індивідуальної та колективної свободи. 2. Конкурентний, заснований на позиції, що індивідуальна та колективна свобода розвивається через рівні можливості людини, що покладає необхідні інститути демократії та прав людини. Ці два підходи у правовому лібералізмі відрізняються баченням того, що є основою народовладдя: інститут чи суспільна комунікація та конкуренція вільних особистостей та груп.

2. Thesis is devoted to a comprehensive analysis of the formation and development of liberal ideas, as well as their implementation in the realization of freedom within the legal system of Ukraine. Chapter 1, 'The Formation and Development of Liberalism as a Legal Ideology', provides an in-depth examination of the emergence and evolution of liberal doctrine within both classical and domestic state-legal theories. It analyzes the theoretical foundations and defining characteristics of legal liberalism as a core ideological component of the legal system. Based on an analysis of the development of liberal doctrine within classical state-legal theories, it is established that classical liberalism, in terms of its fundamental principles, can be classified into the following categories: normative (grounded in the principle of legality as articulated by John Locke); utilitarian (based on the principle of utility, as proposed by Jeremy Bentham); individualistic (emphasizing the independence of the individual from the state, as advanced by John Stuart Mill); economic (centered on the principle of private property, as formulated by Adam Smith and Ludwig von Mises); and institutional (focused on the realization of freedom through the establishment and development of political-legal institutions such as decentralization, elections, and the separation of powers, as elaborated by Alexis de Tocqueville and Charles Montesquieu). In the dissertation, the substantive components of legal liberalism as an ideological element of the legal system are identified: the understanding of law as recognized freedom, which serves as the fundamental principle and law governing the development of social relations; the ideas of personal freedom, limited government, human rights, and equality, which set the trends for the development of legal reality; the theory of the primacy of personal freedom over the state, which forms the ideological and value components of the legal system; and liberal perspectives on the organization of socio-political life, where law plays a central role as a universal regulator of social relations. Chapter 2, 'General Theoretical Characterization and Features of the Implementation of Legal Liberalism in the Legal System of Ukraine', the classification of liberal-legal ideas is examined, a comparative analysis of liberalism and communitarianism as the main legal ideologies is provided, and the liberal-legal standards for the development of the legal system, as well as the specific features of their implementation, are highlighted. The proposed classification of legal liberalism is based on the criterion of approaches to the organization of democratic processes. 1. Organizational, which is based on the orientation toward both governmental and non-governmental democratic institutions and organizations, whose functional purpose is to ensure the processes of popular sovereignty and the realization of the principles of individual and collective freedom. 2. Competitive, which is based on the view that individual and collective freedom develops through equal opportunities for individuals, thereby necessitating the institutions of democracy and human rights. These two approaches in legal liberalism

differ in their perspective on what constitutes the foundation of popular sovereignty: an institution or social communication and the competition of free individuals and groups.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:
- 1. Добросердов А.Р. Витоки ліберальної правової ідеології у вченнях XVII-XVIII ст. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 30-33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/5> URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/5.pdf
- 2. Добросердов А.Р. Розвиток ліберальних правових ідей у XIX-XX ст. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2023. №2. С. 22-30. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2023.2.3> URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/14909/14812>
- 3. Добросердов А. Р. Поняття та зміст правового лібералізму. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2024. №1. С. 31-38. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.1.4> URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/16157>
- 4. Добросердов А.Р., Гоцуляк Ю.В., Класифікація ліберально-правових ідей. Збірник «Науковий вісник УжНУ. Серія: Право». 2024. Випуск 86: частина 1. С. 58-63. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.8> URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/10.pdf>
- Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:
- 5. Добросердов А.Р. Основи ліберальної ідеології у правових вченнях Дж. Локка та Ш.Л. Монтеск'є. Весняні юридичні читання – 2023. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки. Випуск XXXIII: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Весняні юридичні читання – 2023». 20 квітня 2023 р., Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 41-44.
- 6. Добросердов А.Р. Окремі аспекти змісту ліберальної доктрини як правової ідеології. Актуальні дослідження правової та історичної науки. Випуск 68: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 14 – 15 січня 2025 р.) / редкол. : О. Яремко та ін. ГО «Наукова спільнота». WSZIA w Opolu. Тернопіль: ФО-П Шпак В.Б. 2025. С. 7-8. URL: https://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=4058
- 7. Добросердов А. Р. Окремі питання історії ліберально-правової думки в Україні. Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти і суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 21 січня 2025 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2025. С. 32-34. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/01/21.html>
- 8. Добросердов А. Р. Окремі питання впливу лібералізму на правову ідеологію. Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 18 січня 2025 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2025. С. 78-80. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/01/18.html>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: удосконалення правової основи реалізації правового принципу свободи

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U002368 0124U004117

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гоцуляк Юрій Вікторович

2. Yurii Hotsuliak

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6765-4592

Додаткова інформація:

[;https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57216710042&zone=;](https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=resultslist&authorId=57216710042&zone=)

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ZiOBgFYAAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міхневич Людмила Володимирівна

2. Liudmyla Mikhnevych

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4774-079X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=GYph-G0AAAAAJ>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217823965>;

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/38870470>

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панкратова Вікторія Олегівна

2. Viktoriia Pankratova

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4775-565X

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=ovBZlOsAAAAJ>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58962478900&origin=recordpage>;

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ovBZlOsAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартинюк Олексій Володимирович

2. Oleksii Martyniuk

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9160-3525

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?authuser=1&user=xaTveJEAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стаднік Ірина Василівна

2. Iryna Stadnik

Кваліфікація: д. ю. н., 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8047-3697

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=LoPPAPoAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Міхайліна Тетяна Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Міхайліна Тетяна Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Солобут Ольга Сергіївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна